

Safonau'r Gymraeg

Adroddiad Blynyddol 2018-2019

**Rhoi Safonau'r Gymraeg ar waith
yn Nhîm Comisiynydd yr Heddlu
a Throseddau**

Cyflwyniad

O 30 Mawrth 2017 roedd yn rhaid i Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu De Cymru a'i dîm gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg a osodwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg. Mae'r rhain wedi'u hamlinellu yn hysbysiad cydymffurfio cyfreithiol Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu sydd ar gael ar ein gwefan.

Ers eu cyflwyno mae wedi bod yn bleser gennym ymgorffori naws y Safonau a'r cyfleoedd y maent yn eu cynnig o ran galluogi pobl De Cymru i ddefnyddio eu dewis iaith pan fyddant yn cysylltu â ni. Rydym hefyd wedi bod yn awyddus i hyrwyddo'r Safonau yn y gweithle er mwyn annog ein staff ein hunain i ddefnyddio'r Gymraeg yn ystod oriau gwaith, p'un a ydynt yn darparu gwasanaeth i'r cyhoedd neu'n cyfathrebu â'i gilydd. Rydym yn ymrwymedig i fodloni gofynion ein Safonau ac rydym wedi gwneud nifer o newidiadau i'r ffordd rydym yn gweithio er mwyn gallu gwneud hynny.

Mae'r ddogfen hon yn rhoi trosolwg o'r gwaith a wnaed i gydymffurfio â'r Safonau a hyrwyddo cynwysoldeb y Gymraeg yn ystod blwyddyn ariannol 2018-2019.

Trosolwg Mewnol

Rydym yn parhau i gynnal Gweithgor Cymraeg, a gaiff ei gadeirio gan yr Arweinydd Strategol ar gyfer Craffu, Sicrwydd a Chydraddoldeb. Mae'r Grŵp hwn wedi datblygu prosesau ar gyfer sicrhau cydymffurfiaeth â'r Safonau ac yn gyfrifol am y gwaith o fonitro a goruchwyllo ein cydymffurfiaeth a'n cynnydd yn barhaus. Rhaid i aelodau'r grŵp hefyd weithredu fel 'Hyrwyddwyr' ar gyfer y Gymraeg a chwarae rhan yn y gwaith o godi ymwybyddiaeth o'r Safonau ym mhob rhan o'r tîm. Mae'r grŵp yn adrodd i gyfarfodydd y tîm llawn yn nhîm y Comisiynydd er mwyn sicrhau bod materion Cymraeg yn cael eu cynnwys yn ein strwythurau llywodraethu.

Cyn belled â phosibl rydym yn cydweithio â Heddlu De Cymru wrth hyrwyddo cynwysoldeb iaith.

Cynnwys y Safonau yn 2018/19

Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu a'r tîm wedi bod yn gweithio'n galed, drwy'r Gweithgor Cymraeg mewnol, er mwyn sicrhau bod cynwysoldeb y Gymraeg yn rhan allweddol o'r ffordd rydym yn darparu gwasanaethau i'r cyhoedd, ac o ddiwylliant ein tîm.

Mae aelodau newydd o staff Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn parhau i fynychu sesiynau ymwybyddiaeth ar Safonau'r Gymraeg a sut mae angen eu rhoi ar waith. Mae pob aelod o'r staff yn cael dogfen ganllaw gynhwysfawr hefyd, a ddatblygwyd gan y gweithgor, er mwyn eu cefnogi gyda'u cyfrifoldebau Cymraeg unigol.

Sicrheir bod pob aelod o'r staff yn gallu cael gafael ar ystod o wybodaeth a deunyddiau Cymraeg er mwyn rhoi gwasanaeth cyson i'r cyhoedd. Cymerwyd camau ymarferol hefyd er mwyn sicrhau ein bod yn y sefyllfa orau i ddarparu gwasanaeth Cymraeg cadarnhaol. Mae enghreifftiau wedi cynnwys rhoi system teleffoni newydd ar waith sy'n galluogi pobl i ddewis eu dewis iaith a rhannu llyfrgell o ymadroddion Cymraeg defnyddiol i bob aelod o'r staff.

Mae'r gweithgor mewnol yn parhau i fonitro'r broses o roi'r Safonau ar waith fel mater o drefn.

Safonau Darparu Gwasanaethau

Rydym yn gweithio i gyrraedd ein safonau 'Darparu Gwasanaethau' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys y canlynol:

- Cynnwys testun safonol 'cysylltwch â ni' ar ein dogfennau yn nodi ein bod yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg a Saesneg
- Cynnwys troednodiadau ar waelod pob e-bost a llythyr yn egluro ein bod yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg a Saesneg.
- Bydd siaradwyr Cymraeg yn nodi eu gallu i siarad Cymraeg ar droednodiadau e-bost.
- Bydd llofnodion e-bost, negeseuon e-bost 'allan o'r swyddfa' a negeseuon peiriannau ateb i bob rhif llinell dir yn ddwyieithog.
- Caiff y sawl sy'n cysylltu â phrif linell ffôn tîm y Comisiynydd gyfarchiad dwyieithog. Yna, cânt gymorth yn Gymraeg nes cyrraedd pwynt lle nad yw'n bosibl mwyach gan nad oes siaradwyr Cymraeg ar gael neu am fod angen siarad ag arbenigwr ar bwnc nad yw'n gallu siarad Cymraeg. Caiff pob galwr Cymraeg ei drin â chwarteisi a pharch a byddwn yn gwneud popeth a allwn i ddarparu gwasanaeth cadarnhaol.
- Pan fyddwn yn cysylltu â phobl am y tro cyntaf ac nad ydym yn ymwybodol o'u dewis iaith, byddwn yn gofyn iddynt a hoffent gyfathrebu â ni yn Gymraeg. Mae hyn yn berthnasol oni bai bod y person hwnnw eisoes wedi derbyn cyswllt yn Saesneg neu am fod ei ddewis iaith eisoes yn hysbys.
- System i gofnodi manylion y sawl sy'n rhoi gwybod i ni eu bod am gyfathrebu â ni yn Gymraeg.
- Bydd pob cyfarfod, digwyddiad a chynhadledd gyhoeddus yn cynnig cyfle i sgwrsio yn Gymraeg. Bydd gofyn i unigolion roi gwybod i ni os hoffent gyfathrebu yn Gymraeg erbyn dyddiad penodol er mwyn i ni allu trefnu cyfleusterau cyfieithu ar y pryd yn briodol.
- Bydd unrhyw ddogfennau defnydd safonol a ddefnyddir o fewn y tîm yn ddwyieithog.
- Bydd trydariadau o gyfrif Twitter y Comisiynydd (@commissionersw) yn ddwyieithog.
- Bydd ein polisi ar gyfer dyfarnu grantiau yn ystyried yr angen i ystyried ac i hyrwyddo'r Gymraeg yn y broses ddyfarnu.

Pethau o bwys yn ystod 2018/19:

- Rydym wedi rhoi system teleffoni newydd ar waith ar gyfer galwyr allanol fel y gallant ddewis cyfathrebu yn Gymraeg neu yn Saesneg ac rydym yn gallu cadw cofnod. Yn ystod y flwyddyn, gwnaeth ychydig o dan 5% o'n galwyr ddewis gwasanaeth Cymraeg.
- Rydym wedi noddi Cynorthwydd Personol y Comisiynydd i ddysgu Cymraeg am hanner diwrnod yr wythnos am gyfnod o ddwy flynedd er mwyn gwella'r gwasanaeth rheng flaen Cymraeg y gellir ei ddarparu gan y tîm.
- Datblygwyd gwefan newydd, sy'n gwbl ddwyieithog
- Mae'r Comisiynydd wedi ymgymryd â nifer o gyfweiliadau â'r cyfryngau yn Gymraeg.

Nid ydym wedi derbyn unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Safonau Darparu Gwasanaethau yn y cyfnod adrodd hwn.

Safonau Llunio Polisi

Rydym yn gweithio i gyrraedd ein safonau 'Llunio Polisi' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys y canlynol:

- Pan gaiff polisiâu neu brosiectau eu sefydlu neu eu hadolygu a phan fyddant yn destun proses 'Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb' (EIA), bydd hyn yn cynnwys asesiad o oblygiadau o ran y Gymraeg, gan gynnwys cyfleoedd i hyrwyddo'r Gymraeg.
- Caiff sesiynau codi ymwybyddiaeth eu darparu i aelodau newydd o'r staff er mwyn sicrhau eu bod yn defnyddio'r broses Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb/y Gymraeg yn effeithiol.
- Bydd ymgynghoriadau neu ymchwil yn achub ar gyfleoedd i wahodd sylwadau ar sut y gallem hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg. Ers cyflwyno'r Safonau mae hyn wedi digwydd yn fewnol, ac mae staff wedi mynegi eu barn ar sut y gallwn hyrwyddo'r iaith.

Nid ydym wedi cael unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Safonau Darparu Gwasanaethau yn y cyfnod adrodd hwn.

Safonau Gweithredol

Rydym yn gweithio i gyrraedd ein safonau 'Gweithredol' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys y canlynol:

- Caiff aelodau o'r staff gynnig cael dogfennau adnoddau dynol yn Gymraeg neu i gynnal prosesau adnoddau dynol yn Gymraeg. Hyd yma nid oes neb o blith y staff wedi gofyn am y cyfleuster hwn.
- Mae cyfleusterau gwirio sillafu Cymraeg mewnol ar gael at ddefnydd siaradwyr Cymraeg.
- Pan fyddwn yn hysbysebu ar gyfer unrhyw swydd newydd, byddwn yn ymgymryd â phroses o asesu'r sgiliau Cymraeg sydd eu hangen ar gyfer y swydd. Darperir y canlyniadau asesu dros y dudalen.
- Caiff prosesau recriwtio dwyieithog eu cynnig.
- Caiff pob aelod o staff newydd sy'n ymuno â thîm y Comisiynydd ei friffio ar ofynion a phrosesau Safonau'r Gymraeg yn ystod y cyfnod sefydlu.
- Darperir sesiynau gloywi o ran cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg fel y bo angen yn ystod y flwyddyn.
- Mae Polisi Cymraeg yn y Gweithle yn amlinellu'r modd y caiff y Gymraeg ei hyrwyddo ymhlith tîm y Comisiynydd.

Nid ydym wedi derbyn unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Safonau Gweithredol yn y cyfnod adrodd hwn.

Safonau Cadw Cofnodion

Rydym yn gweithio i gyrraedd ein safonau 'Cadw Cofnodion' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys y canlynol:

- Rydym yn cadw cofnodion o wybodaeth sy'n ymwneud â'n hysbysiad cydymffurfio ar gyfer Safonau'r Gymraeg. Er enghraifft, rydym yn cadw cofnod o nifer y cwynion mewn perthynas â chydymffurfio, yn ogystal â chofnod o nifer yr aelodau sy'n siarad Cymraeg a

nifer y swyddi gwag a hysbysebwr gennym sy'n cael eu hasesu ar gyfer sgiliau Cymraeg (a chanlyniadau'r asesiadau).

Er mwyn bodloni gofynion ein Safonau Cadw Cofnodion, rydym yn darparu'r wybodaeth mewn perthynas â'r cyfnod adrodd hwn isod:

Gofyniad Cofnodi	Nifer
Nifer y cyflogeion sy'n meddu ar sgiliau Cymraeg	Mae 9 aelod o staff yn nodi bod ganddynt sgiliau Cymraeg (bron yn rhugl neu'n rhugl). Mae hyn yn cynrychioli 28% o'r aelodau staff.
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn a gategoreiddiwyd fel swyddi lle roedd sgiliau Cymraeg yn hanfodol	0
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn a gategoreiddiwyd fel swyddi lle roedd angen dysgu sgiliau Cymraeg ar ôl cael eich penodi i'r swydd	0
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn a gategoreiddiwyd fel swyddi lle roedd sgiliau Cymraeg yn ddymunol	2 (swyddi gwag allanol)
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn a gategoreiddiwyd fel swyddi lle nad oedd sgiliau Cymraeg yn angenrheidiol	0
Nifer y cyflogeion a aeth ar gyrsiau hyfforddi a gynhaliwyd yn Gymraeg yn ystod y cyfnod adrodd	0

Cwynion

Mae gennym bolisi sefydlog ar waith er mwyn delio ag unrhyw gwynion sy'n ymwneud â chydymffurfio â Safonau'r Gymraeg a gellir dod o hyd i hwn ar ein gwefan. Nid ydym wedi cael unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Gymraeg yn ystod y cyfnod adrodd hwn.

Casgliad

Mae'r fwy na dwy flynedd ers cyflwyno Safonau'r Gymraeg ac erbyn hyn mae'r tîm yn gweithio yn dda er mwyn dilyn y safonau fel rhan o'n busnes arferol. Rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod cynwysoldeb iaith yn rhan o'n diwylliant. Fodd bynnag, gwyddom nad ydym yn cael popeth yn iawn bob amser a chroesawn farn ein cymunedau a'n staff ynghylch sut y gallem wella.

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg hefyd